

"Sizin haşirde iadeniz, dirilmeniz, dünyadaki hilkatinizden daha kolay, daha rahattır." Neş'e-i uhrânın, neş'e-i ûlâya göre daha kolay olmasını nasıl değerlendirmemiz gerekiyor?

Her şeyin var edilmesi "Kün!" emriyle olduğundan, bu emir azla çoğa, büyükle küçüğe, fert ile nev'e bir bakar.

"Bir şeyi dilediği zaman, O'nun emri o şeye ancak 'Ol!..' demektir. O da hemen oluverir." (Yasin, 36/82)

Ol! emri hakkında Üstat Hazretleri şöyle bir ifade kullanır: **"Güya emreder, yapılır."**

Henüz ortada olmayan bir şeye "ol" denilmesi, onun var olmasının irade edilmesi demektir. Bu irade bir emir gibidir ve derhal yerine gelir. **"Güya"** kelimesi bize bu dersi vermektedir. Kün emri hakkında çok öz ve harika bir tesbit:

**"Kadîr-i Zülcelâlin kudretine karşı, eşyanın nihayet derecede musahhariyet ve itaatine ve o kudretin nihayet derecede külfetsiz ve suhuletle iş gördüğüne işareten كُنْ كَمَا وَلَّيْنَا أَنْبِيَاءَ إِذَا هُمْ مِمَّا آمَنَّا
".eder ferman فَيَكُونُ(1)**

Çekirdek ol emriyle ağaç olduğu gibi, nutfe de yine ol emriyle insan olur. Henüz varlığından hiçbir işaret olmayan şeylere verilen ol emri ise Allah'ın ilminde mevcut olan o mahiyetlere haricî vücut giymelerinin emredilmeleri şeklinde anlaşılabilir. O halde, ol emri her iki halde de yok olan bir şeye verilmiyor. Ya var olan bir şeye terakkisi veya şeklini değiştirmesi için verilmiş oluyor; yahut, **ilim dairesindeki eşyaya kudret dairesine geçmeleri** emredilmiş oluyor.

Bu ön açıklamadan sonra sorunun cevabına geçebiliriz:

İlâhî sıfatlar için eşyanın yoktan yaratılmalarıyla, mevcut şeylerin bir araya getirilerek yaratılmaları arasında hiçbir fark yoktur. Çünkü bütün İlâhî sıfatlar sonsuz ve mutlaktır.

Sıfatlar sonsuzdur; yani ne kadar eşya yaratılırsa yaratılsın, bu sıfatlarda hiçbir değişme olmaz. Matematikte de bu böyle değil mi? Sonsuzdan neyi çıkarırsanız onun sonsuzluğunda hiçbir değişme olmaz, o daima sonsuzdur.

Sıfatlar mutlaktır; yani İlâhî sıfatlar icraatta bulunurken, onları kayıtlayacak hiçbir sıfat düşünülemez.

O halde âyet-i kerîmedeki kolaylığı nasıl anlayacağız:

Soru cümlesinin devamında şöyle buyruluyor:

“Nasılki bir taburun askerleri, istirahat için dağılsa, sonra bir boru ile çağrılrsa kolay bir surette tabur bayrağı altında toplanmaları; yeniden bir tabur teşkil etmekten çok kolay ve çok rahattır. Öyle de: Bir bedende birbiriyle imtizac ile ünsiyet ve münasebet peyda eden zerrat-ı esasiye, Hazret-i İsrâfil Aleyhisselâm’ın Sûr’u ile Hâlık-ı Zülcelal’in emrine “Lebbeyk” demeleri ve toplanmaları; aklen birinci icaddan daha kolay, daha mümkündür.”(2)

“Aklen birinci icaddan daha kolay, daha mümkündür.” ifadesi ayetin anlaşılmasında bize ufuk açıyor. Yani, aklın önünde iki ayrı yol var:

Birinci yol: Bütün atomları toplayıp, aralarındaki münasebetleri kurup o milyarlarca atomu bir hücre haline getirmek, sonra bu yüz trilyon hücreden nice organları, damarları, sinirleri, saçları, derileri ve saireyi yaratarak tümünü bir tek insan haline getirmek.

İkinci yol: İnsanı kün emriyle bir anda yaratmak.

Allah’ın sonsuz kudreti noktasında bu iki yaratış arasında hiçbir fark yoktur. Ancak, aklen bu ikinci yol birinciden daha kolaydır.

Ayetteki ifade, insanların bakış açısına göredir. Çünkü insan bir şeyi ikinci defa yapınca, tecrübe sahibi olduğu için, daha kolay yapar. Dolayısıyla, âyet-i kerîmede sanki şöyle denilmiş oluyor:

“İlk yaratmayı yapan ikinciye yapamaz mı? Hatta, size göre ikincisi daha kolay değil mi”

Bu âyet-i kerîmede insana şu mesaj verilmiş oluyor: Daha zor olan birinci yaratılışı bizzat yaşayarak ve görerek kabul ettiğiniz halde, ondan daha kolay olan ikinci yaratılışı nasıl inkâr ediyorsunuz !?.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Mektubat, Yirminci Mektup, İkinci Makam, Onuncu Kelime.](#)
(2) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz.](#)